

Vloga učiteljevega pedagoškega pristopa pri dijakovi motivaciji za izobraževanje

Področje raziskovanja: *psihologija*

Avtor: *Simon ORGULAN*

Mentor: *Damjan ŠIMEK*

Srednja ekonomska šola Maribor

UVOD

Mnogo učiteljev uporablja ustaljeni pedagoški pristop, ki se jim je tekom let izkazal za najbolj uspešnega. Problem je v tem, da se mnogokateri učitelj ne zaveda temeljnih dijakovih potreb pri izobraževanju, zato so pogosto nezadovoljene, kar pa se odraža z upadom MZI. Učitelji, ki pri pouku uporabljajo orodja kontrole (grožnje, zastraševanje z neuspehom, časovni pritisk...) prav tako nižajo MZI. Tezo sem preveril s prilagojenimi vprašalniki MZI (Vallerand in dr., 1992).

CILJI

Izkoreniniti želim zastarelo prepričanje, da se samo s silo da priti do dobrega učnega uspeha. Številni učitelji so mnenja, da je kontrolni pedagoški pristop najbolj učinkovit, jaz pa želim dokazati nasprotno.

METODA

Vprašalnik zaprtega tipa je bil sestavljen iz **2 delov**. Prvi je preverjal kakšna oblika motivacije prevladuje pri anketiranih. (Vallerand in dr., 1992 – Vprašalnik motivacije za izobraževanje). Vprašalnik je bil prilagojen po lastnih potrebah; vprašanja, ki so se nanašala na šolo nasplošno, sem spremenil tako, da so se dotikala predmeta. Drugi sklop vprašanj sem sestavil sam, na njih pa se je odgovorilo z **DA ali NE**. S pomočjo njih sem anketirane razdelil na 2 skupini; tiste z **AVTONOMNO** (več kot polovica DA-jev) in tiste s **KONTROLNO** (manj kot polovica DA-jev) zaznavo profesorja. Na podlagi rezultatov sem ugotavljal razlike v intrinzični, ekstrinzični motivaciji ter amotivaciji med tema dvema skupinama.

PRIMERI VPRAŠANJ

„Učitelj mi da možnost izbire, da si po svojih lastnih potrebah prilagodim datum za pridobivanje ustnih ocen.“ (**avtonomija**)

„Učitelj me nikoli ne zastrašuje z neuspehom, zato se počutim sposobnega.“ (**kompetentnost**)

„Občutek imam, da se učitelj zame zavzema in mi hoče pomagati.“ (**povezanost**)

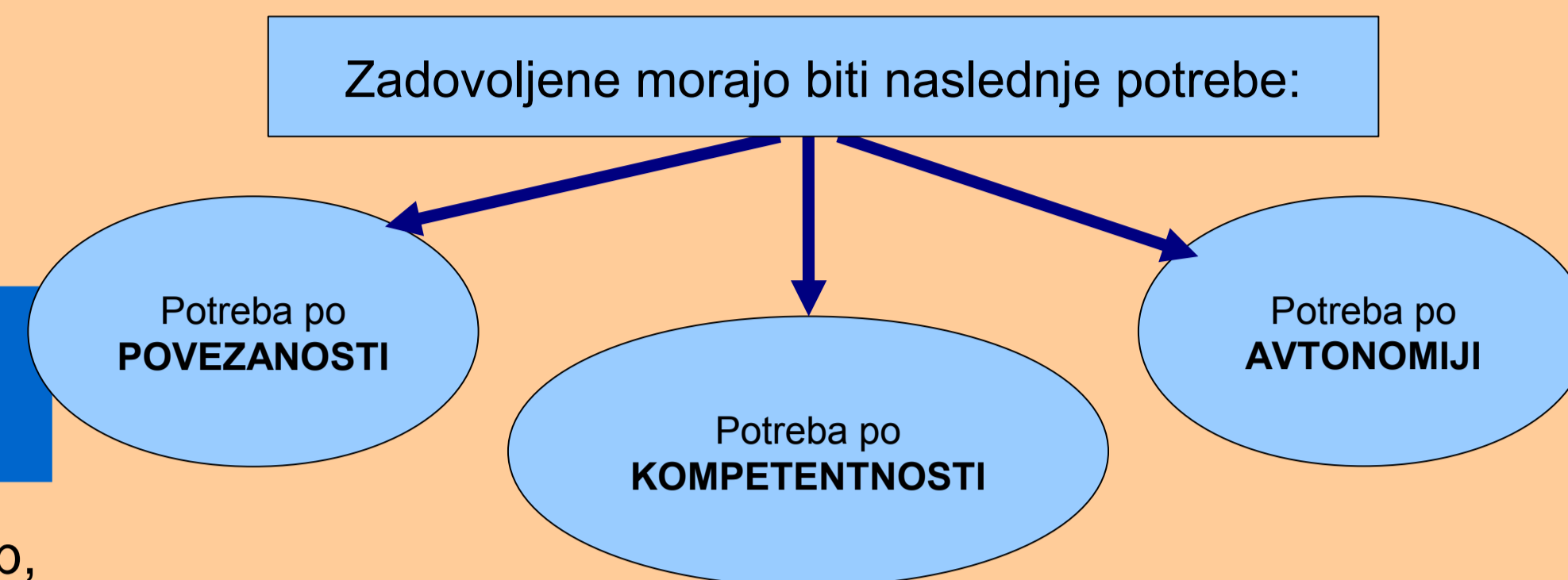
UDELEŽENCI

Anketiral sem **4** razrede **2. letnika** na Srednji ekonomski šoli Maribor. Obravnaval sem jih kot celoto in ne glede na posamezni razred. Skupno je bilo **82** anketiranih.

KLJUČ

Skupno je bilo **12** vprašanj, ki so se nanašala na **intrinzično** motivacijo, **12** vprašanj, ki so se nanašala na **ekstrinzično** motivacijo in **4** vprašanja, ki so se nanašala na **amotivacijo**. Na vsakem vprašanju je bilo možno odgovoriti največ s **7** točkami. Torej: $7 \times 12 = 84$ (maksimum tako za ekstrinzično in intrinzično motivacijo), $7 \times 4 = 28$ (maksimum za amotivacijo).

KATERE POTREBE MORAJO BITI ZADOVOLJENE?

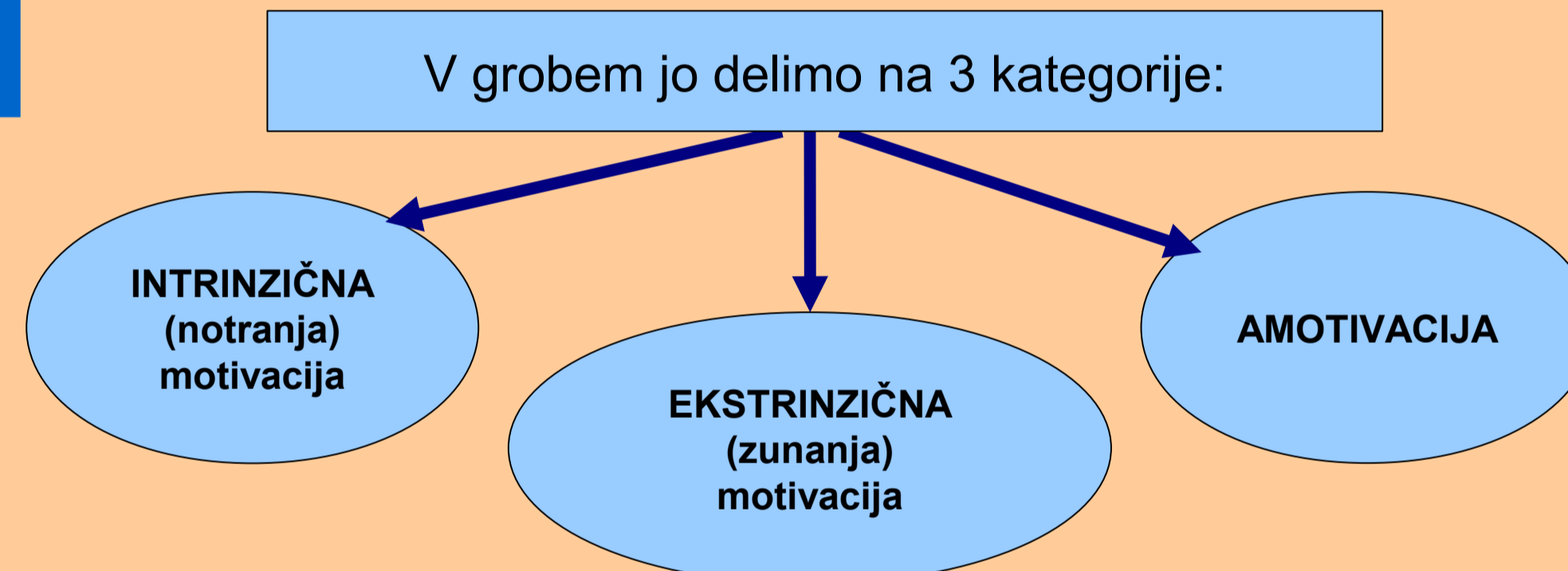

POVEZANOST: Dijak se mora počutiti sprejetega s strani učne skupine/razreda in profesorja, le-ta pa mu mora zagotoviti normalne medčloveške odnose (posledično to privede do boljše internalizacije vrednot).

KOMPETENTNOST: Dijak se mora počutiti sposobnega opraviti zastavljeno nalogo, kar se lahko doseže z optimalno zastavljeno težavnostjo in poudarjanjem tega, kar zna.

AVTONOMIJA: Dijak mora pri ocenjevanju imeti vlogo so-odločanja pri procesu, določeno stopnjo samoregulacije, kar se pa lahko doseže tako, da se mu da več možnosti in/ali načinov za pridobivanje ocene.

KAKO OPREDELIMO MOTIVACIJO?

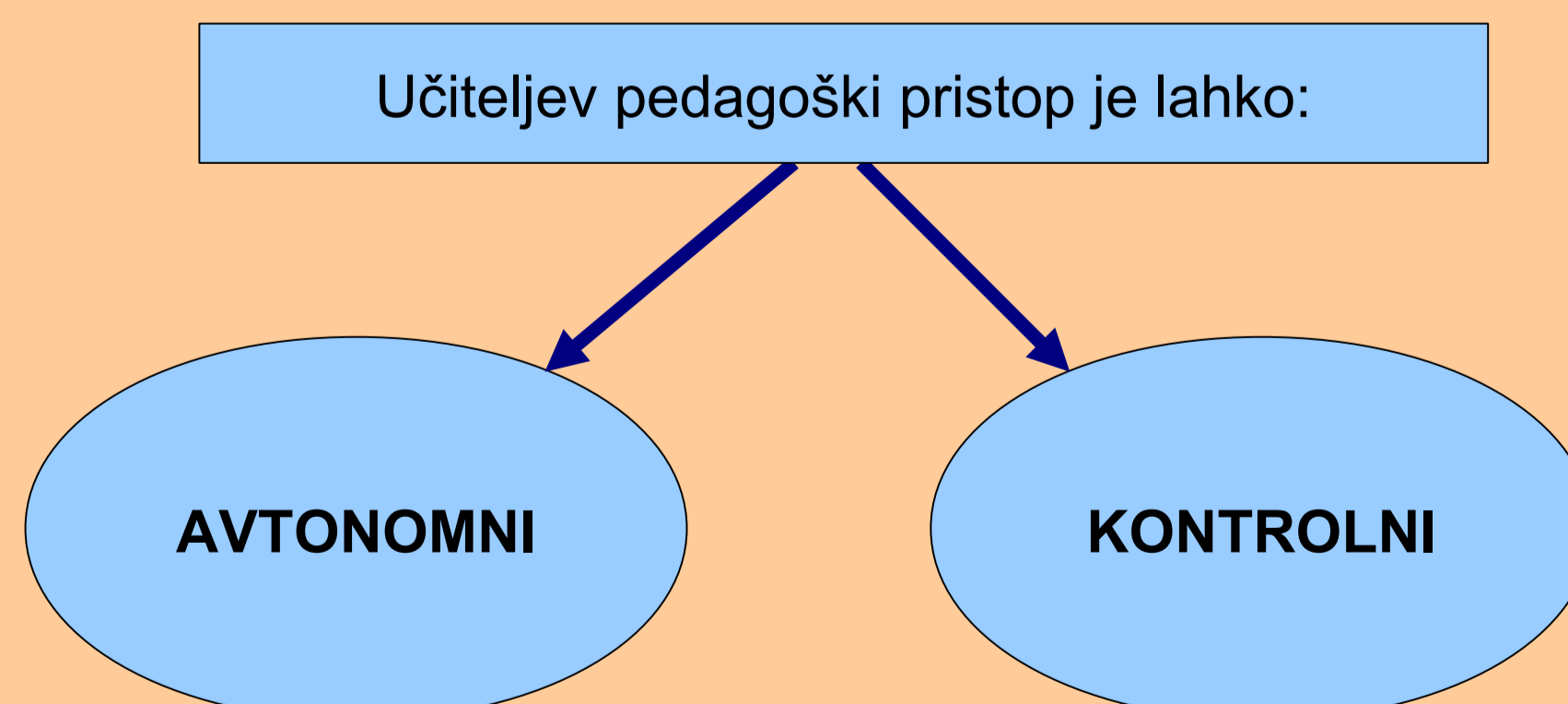

INTRINZIČNA: Označuje dejanja, ki izvirajo iz sebstva. Z drugimi besedami; pod njo spada interes in opravljanje naloge zaradi njene zanimivosti.

EKSTRINZIČNA: Označuje dejanja, ki jih posameznik ne počne zaradi zanimivosti naloge same, ampak zaradi zunanjih ciljev. Doživlja jih kot orodja, da doseže nek cilj ali zunanjo nagrado, lahko pa tudi kot pripomoček za izogibanje neugodnostim.

AMOTIVACIJA: Najnižja stopnja motivacije. Nastopi, ko posameznik ne čuti nobene osebne vzročnosti, interesa, moči da nalogo opravi ali pa v njej ne vidi smisla, saj misli, da ne bo pripeljala do želenih rezultatov.

PEDAGOŠKI PRISTOPI

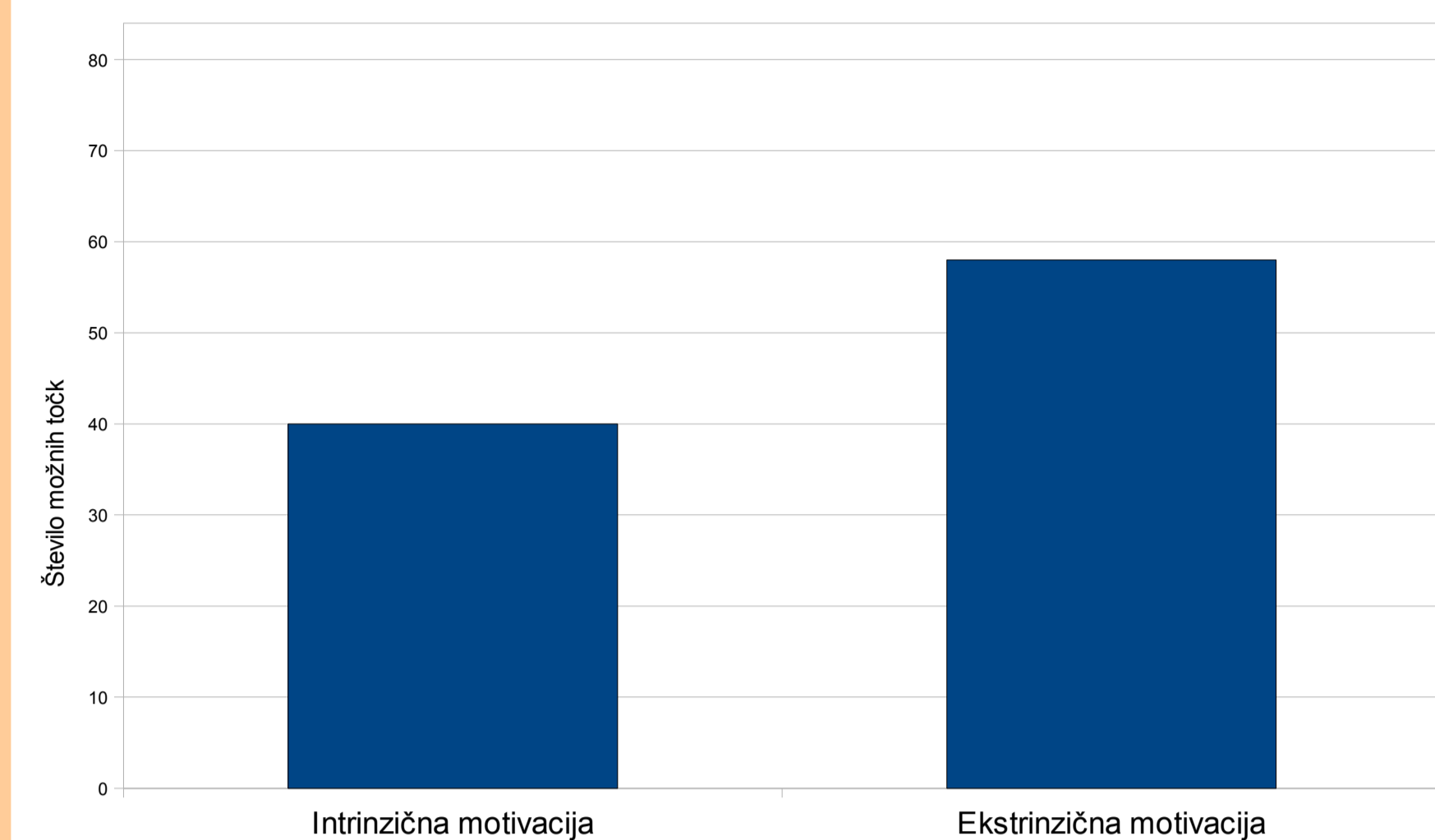

AVTONOMNI: Izpostavljanje znanja in ne tega, kar posameznik ne zna. Upošteva 3 dijakove temeljne potrebe pri izobraževanju, posameznika ne sili k sodelovanju, če mu do tega ni. Nastopajo spoštljivo.

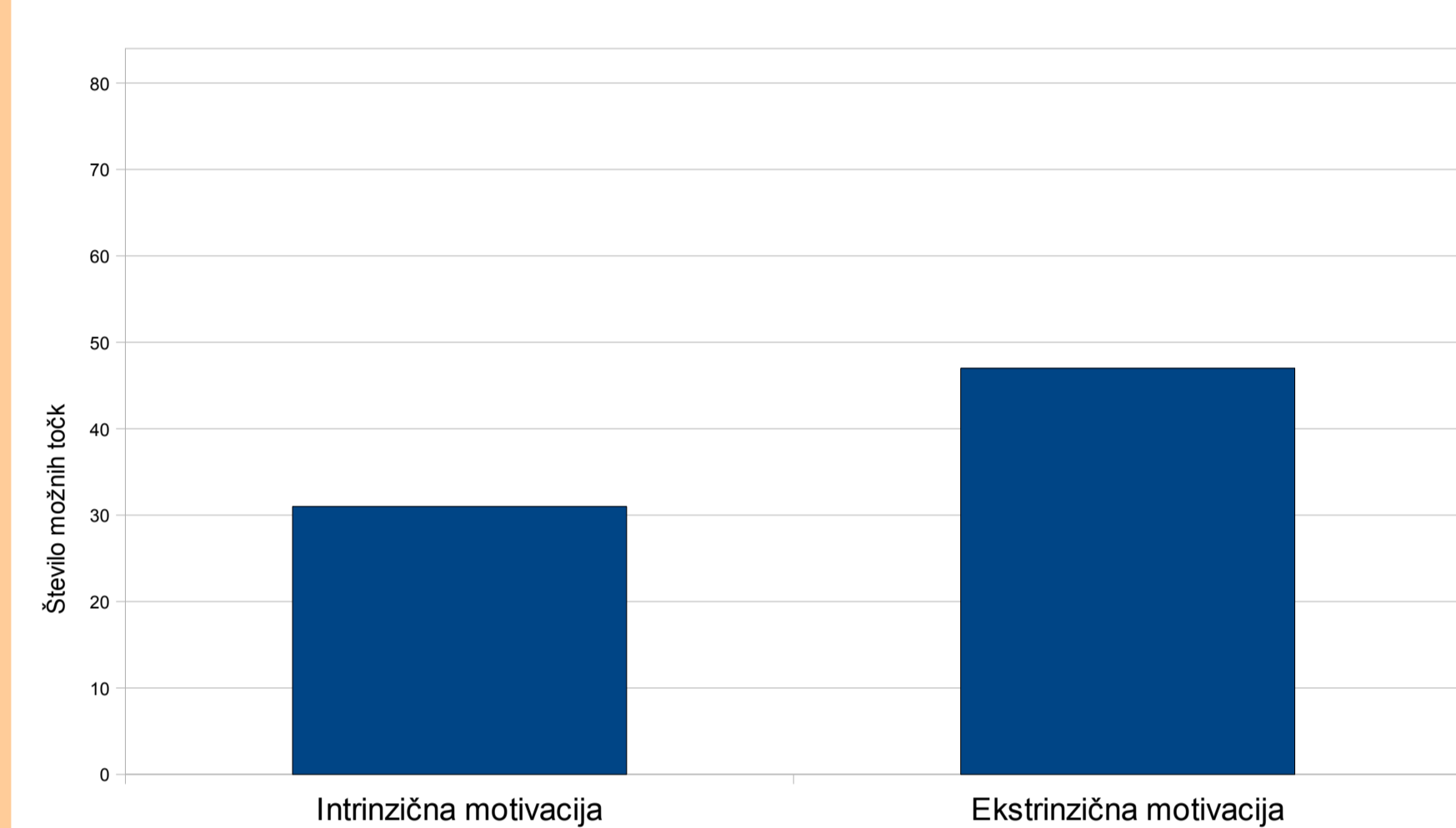
KONTROLNI: Zastrašujejo z neuspehom in na posameznika pritiskajo, tako psihično, kot časovno. Delujejo izredno disciplinarno in nadzorno, nastopajo z „železno roko“.

REZULTATI

Udeleženci zaznavajo AVTONOMNI pedagoški pristop učitelja

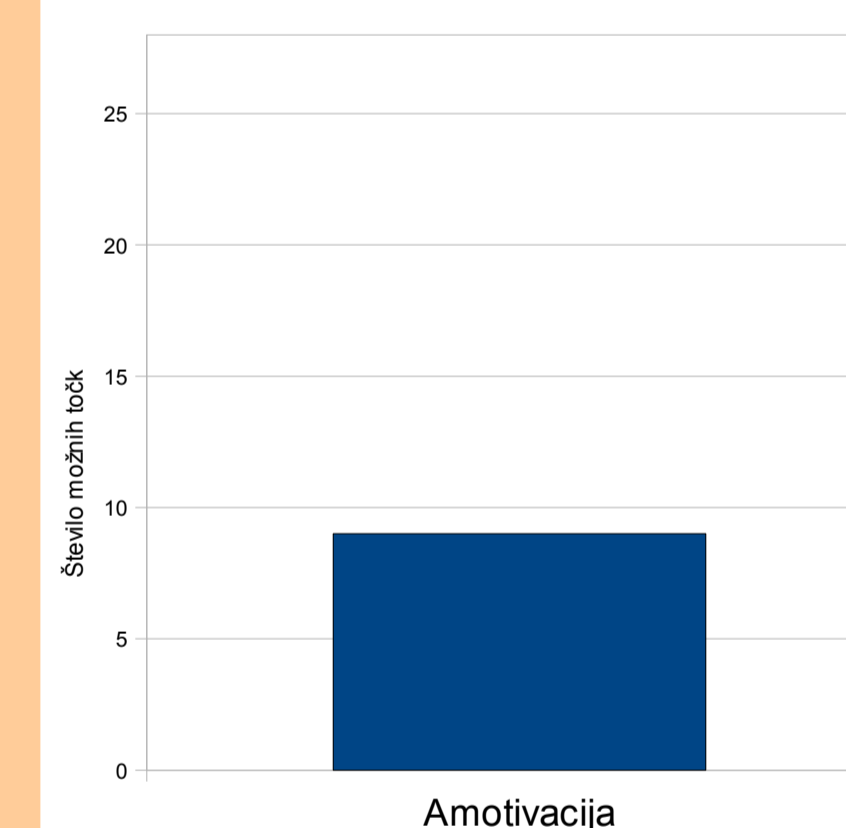

Udeleženci zaznavajo KONTROLNI pedagoški pristop učitelja

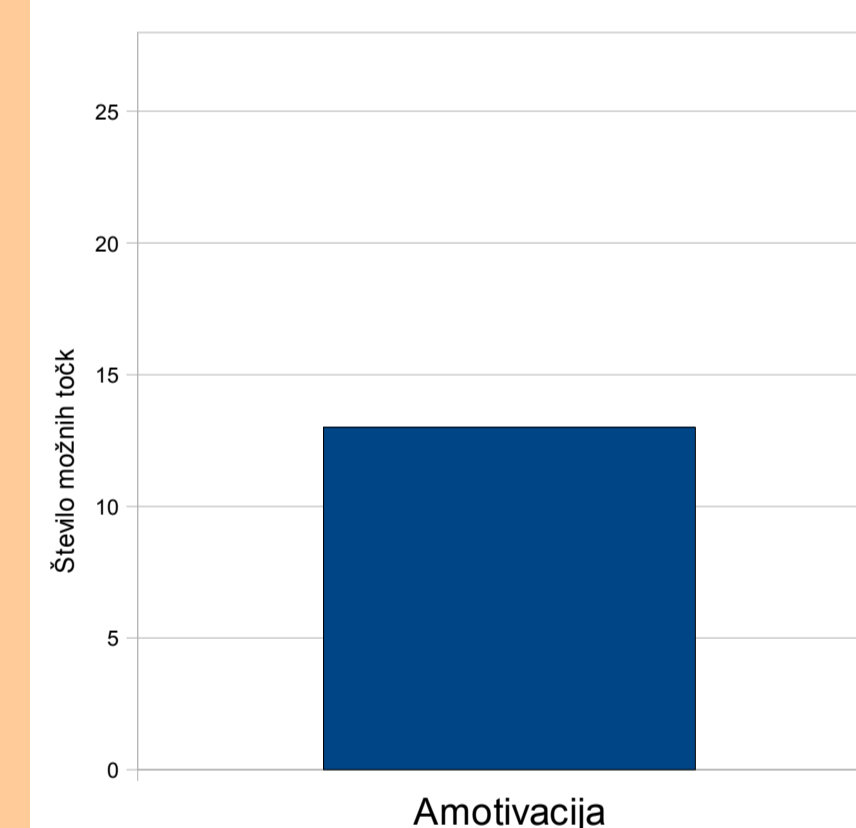

Maksimum: **84**
Razlika v vrednostih:
Intrinzična motivacija: **9 točk** (10,7%)
Ekstrinzična motivacija: **11 točk** (13,1%)

Udeleženci zaznavajo AVTONOMNI pedagoški pristop učitelja

Udeleženci zaznavajo KONTROLNI pedagoški pristop učitelja

Maksimum: **28**
Razlika v vrednostih:
Amotivacija: **4 točke** (14,3%)

UGOTOVITVE

Pri udeležencih z **AVTONOMNO** zaznavo profesorja sem ugotovil **višjo** stopnjo tako ekstrinzične kot intrinzične motivacije kot pri udeležencih s **KONTROLNO** zaznavo profesorja. Stopnja amotivacije je bila **višja** pri udeležencih s **KONTROLNO** zaznavo profesorja.

SKLEP

AVTONOMNI pedagoški pristop blagodejno vpliva na MZI (jo večja), **KONTROLNI** pa ne (jo manjša).

VIRI

Šimek, Damjan (2009). Vloga motivacije za izobraževanje in tekmovalnosti pri samooviralnih strategijah. Doktorska disertacija (še neobjavljeno gradivo). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.

Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Briere, N. M., Senecal, C. in Vallieres, E. F. (1992) The Academic Motivation Scale: A Measure of Intrinsic, Extrinsic, and Amotivation in Education. Educational and Psychological Measurement, Vol. 52, No. 4, 1003-1017 (1992).

Deci, E. L., Koestner, R., & Ryan, R. M. (1999). A meta-analytic review of experiments examining the effects of extrinsic rewards on intrinsic motivation. *Psychological Bulletin*, 125, 627-668.